

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 309. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius03val-shoot-idm139651352263600.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

I.

DEN evangeliske Kirke havde fra den katolske overtaget den faste Række af Epistel- og Evangelietexter ved Gudstjenesten paa Søndage og Helligdage; og af de mange Bønner, der var knyttet til den katolske Gudstjeneste paa disse Dage, havde den bevaret de Kollektivbønner, der fulgte efter Indgangs bønnen; men medens i den katolske Kirke baade Texter og Bønner læstes paa Latin, bestemtes det i Ordinansen, at Præsten skulde læse Kollekten, Epistlen og Evangeliet "alt paa Dansk" (se nærv. Udg. Bind I. 173 L. 8, 12, 24). Imidlertid har Præsterne i høj Grad savnet en uniform og bekvem Haandbog, hvorefter de kunde læse; man faar et levende Indtryk heraf gennem Palladius' Forord til Alterbogen (se ndf. S. 341 L. 8 ff.). Palladius paatog sig derfor - vistnok efter Vedtagelse paa Bispemødet i København 1555 - at afhjælpe Savnet ved at udgive en dansk Alterbog². Denne blev trykt "med en skøn ^{*}_—^{*} 310 stor Littera, at ingen skal have Behov at happe [dvs. stamme] eller hænge fast udi Læsningen", og Epistel- og Evangelietexterne aftryktes efter den autoriserede Bibel, "at ingen skal have Behov at bruge nogen andens Translats . . paa det at der kunde en Gang komme en endrægtig Translats i alle Kirker" (se ndf. S. 341f.). Om Kollektivbønnerne siger Palladius, at han har sat to foran hver Epistel: den første er den, man i Almindelighed plejer at bruge, den anden er taget fra Vitus Theodorus' Postil. Palladius tilføjer, at det ikke er Meningen, at Præsten skal oplæse begge paa én Gang, hvad der strider mod Ordinansens Bestemmelser, men at han stundom kan bruge den ene og stundom den anden efter sit Godtykke (ndf. S. 342 L.2ff.).

Vi faar altsaa i Forordet til Alterbogen Oplysning baade om Aarsagen til dens Udgivelse (de gamle Præsters Klagemaal), om dens Formaal (at tilvejebringe Overensstemmelse i Ordlyden af Søndagstexterne) og dens Kilder (Biblen 1550 for Texternes Vedkommende og for Kollektivbønnernes Vedkommende dels de gamle Kollektivbønner, dels Bønnerne i Vitus Theodorus' Postil); alligevel er der adskillige Punkter, der kræver en nærmere Undersøgelse, saavel hvad angaar Valget af *Epistel-* og *Evangelietexter* i Forhold til den katolske Kirkes, som hvad angaar Valg og Oversættelser af *Kollektivbønnerne* i Forhold til de eksisterende Kollektivbønner.